

POSUDEK OPONENTKY DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Tomáš Zahrada
Téma práce:	Vybrané otázky mezinárodního dědického práva
Rozsah práce	123.542 znaků
Datum odevzdání práce:	13. 3. 2023

1. Aktuálnost (novost) tématu

Autor si pro svou diplomovou práci zvolil téma z oboru mezinárodního práva soukromého, přesněji mezinárodního dědického práva, se zaměřením na evropské dědické právo, tedy zejména na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 (dále jen „nařízení o dědictví“).

Přestože nařízení o dědictví vstoupilo v účinnost již před více než sedmi lety, dosud je aplikační praxí vnímáno jako nový předpis, který významným způsobem změnil pravidla pro projednávání pozůstalosti s cizím prvkem. Ve vlastní praxi zažívám případy, kdy soudy, resp. notáři jednající jako soudní komisaři, nemají jasno ani v základní otázce, na které případy má být nařízení použito. Velkou výzvou je sepsání závěti v případě, kdy se majetek pořizovatele nachází v několika státech včetně států mimo Evropskou unii. Soudní dvůr Evropské unie (SDEU) v poslední době řešil několik předběžných otázek vztahujících se k výkladu nařízení. Nařízení o dědictví je zkrátka právní předpis, který si zaslouží pozornost, jeho výklad se neustále vyvíjí, a je tak velmi vhodným tématem pro diplomovou práci.

Velmi pozitivně hodnotím neotřelý přístup ke zvolenému tématu, kdy si autor nastavil úhel pohledu, kterým následně nahlíží na relevantní ustanovení nařízení o dědictví a podrobuje je kritické analýze. Diplomová práce tím získala jednoznačně na kvalitě a vystupuje z řady prací, které přináší obvykle jen povrchní popis pramenů práva.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Zpracování tématu v rozsahu diplomové práce předpokládá znalost mezinárodního práva soukromého, a to jak jeho obecné části, tak zvláštních norem pro oblast dědického práva (mezinárodní právo dědické). Výchozím právním předpisem je nařízení o dědictví spolu s výkladovou judikaturou SDEU a odbornou literaturou, zejména zahraniční, zároveň je ale nezbytná i znalost dalších pramenů mezinárodního práva soukromého, a to jak vnitrostátních, tak i mezinárodních. Náročnost tématu tak bez pochyby odpovídá požadavkům kladeným na diplomovou práci.

Autor si v úvodu diplomové práce klade za cíl podrobit nařízení o dědictví kritické analýze s cílem prozkoumat, zda pravidla stanovená nařízením skutečně naplňují jeden z jeho hlavních cílů – právní jistotu a předvídatelnost v oblasti mezinárodního dědického práva. Stanovenému cíli odpovídá i převážně použitá metoda analytická a syntetická. Autorovi se podařilo eliminovat popisný přístup na nezbytně nutnou míru, nezůstává na povrchu, jednotlivým aspektům zvoleného tématu se věnuje do hloubky, což rozhodně zvyšuje kvalitu práce. Oceňuji dále i to, že se autor nebojí prezentovat své názory a úvahy *de lege ferenda*.

3. Systematické členění práce a formální stránka

Práce je přehledně členěna. V úvodní části autor nejprve uvádí do tématu vysvětlením důvodů, které vedly k přijetí nařízení o dědictví a v návaznosti na ně vymezuje cíl své diplomové práce. V první kapitole pak podává přehled pramenů právní úpravy, ve druhé kapitole se již dostává k samému jádru svého výzkumného cíle, ke kritické analýze vybraných ustanovení nařízení z hlediska dvou základních principů, na nichž jsou unifikované unijní normy vystaveny, a cílů, které měl unijní zákonodárce v úmyslu přijetím nařízení dosáhnout, a to principu právní jistoty a předvídatelnosti. V závěru práce pak autor přehledně shrnuje dílčí závěry, ke kterým dospěl a přidává k nim i vlastní pohled na budoucí změny nařízení o dědictví.

Po formální stránce nelze diplomové práci v zásadě nic vytknout. Oceňuji především to, jak úsporně autor přistupuje k popisu relevantních právních pramenů, nezahlcuje text přímými citacemi. Práce je velmi dobře čitelná, autor používá jazyk a styl odpovídající odbornému právníckému pojednání.

Pravopisné a stylistické chyby se v diplomové práci ojediněle vyskytují – např. str. 1 „...*pravidel upravujících dědické poměry s mezinárodním prvkem mající vztah k Evropské unii...*“, na str. 45 „*nebytné*“. Autor by se měl vyhnout používání sloves v první osobě množného čísla – např. str. 4 „...*tu část mezinárodního práva soukromého...označujeme jako...*“. V souhrnu se však jedná pouze o drobné nedostatky.

4. Vyjádření k obsahu práce

Diplomovou práci celkově hodnotím jako velmi zdařilou. Autor se zvolenému tématu věnuje do hloubky. S většinou autorových závěrů souhlasím, diskutovala bych snad jen o negativním postoji k únikové doložce v čl. 21 odst. 1 nařízení o dědictví. Podle mého názoru může mít toto ustanovení v určitých případech své opodstatnění. K obsahu práce mám jen následující drobné připomínky a postřehy.

Na str. 12 podává autor přehled dvoustranných smluv o právní pomoci, které obsahují mimo jiné i kolizní normy pro dědické poměry. Autor zde uvádí, že smlouvy neumožňují volbu práva. Autor mohl zamyslet nad tím, jaký dopad má absence úpravy volby práva ve dvoustranných smlouvách na platnost a účinnost volby práva v pořízeních pro případ smrti v případě projednání pozůstalosti u soudů v Evropské unii.

Na str. 13 autor uvádí, že vstupem nařízení o dědictví v účinnost „...*byla ustanovení § 74 odst. 1, 2 a 3 [ZMPS] upravující pravomoc českých soudů vyřazena z užívání...*“. Tento závěr je nepřesný a zkratkovitý nejen po stránce terminologické (vhodnější by byla formulace „byla nahrazena“), ale i po stránce obsahové. Uvedené totiž platí pouze pro řízení o pozůstalosti v případě, že zůstavitel zemřel po 17. 8. 2015. V současné době se mohou v praxi objevit případy dodatečného projednání pozůstalosti, které nespadnou do časové působnosti nařízení o dědictví.

Na str. 17 v kapitole o podpůrné příslušnosti podle čl. 10 nařízení o dědictví bych jen upřesnila podmínky pro aplikaci tohoto ustanovení – použije se v případech, kdy nelze určit mezinárodní příslušnost soudu podle čl. 4 v **Evropské unii**. Autor by se mohl zamyslet nad praktickými dopady čl. 10 odst. 1 nařízení o dědictví, zejména nad povinností soudu projednat pozůstalost

jako celek, tj. případně i včetně majetku nacházejícího se na území nečlenských států Evropské unie.

Na str. 31 odkazuje autor na nařízení Brusel II bis, nereflkuje tak, že bylo zrušeno pozdějším a v současné době platným a použitelným nařízením Brusel II ter (nařízení č. 2019/1111).

Na str. 35 autor vyslovuje názor, že pojistkou právní jistoty a předvídatelnosti by bylo zavedení legální definice pojmu obvyklého pobytu zůstavitele v nařízení. Autor by mohl tuto úvahu rozvést a definici navrhnout.

Na str. 41 a 42 autor kriticky analyzuje omezení možnosti volby soudu, jeho kritiku sdílím. Zajímalo by mě, jak autor nahlíží na pojem „dotčené strany“ uvedený v čl. 5 odst. 1 nařízení o dědictví. Může být dotčenou stranou např. vykonavatel závěti či závěti povolany správce pozůstalosti? Nebo termín „strany“ implikuje odkaz na procesní právo státu soudu, který by byl jinak příslušný pozůstalost projednat, tj. v pojetí českého práva by se mělo jednat o účastníky řízení?

Na str. 42 mám terminologickou výtku ke kapitole o únikové doložce, autor tu používá termín „zvolení“ rozhodného práva soudem, správnější by bylo použití termínu „určení“ rozhodného práva, pojednává-li autor o rozhodování soudu o otázce, kterým právem se má dědická věc řídit.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl vymezený v úvodu práce se diplomantovi podařilo naplnit. Diplomová práce poskytuje velmi kvalitní analýzu zkoumaného problému.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Diplomová práce je důkazem, že diplomant je schopen samostatné a velmi kvalitní odborné práce. Vychází-li autor z cizích zdrojů, vždy je náležitě cituje. Diplomová práce prošla kontrolou na plagiáty.
Logická stavba práce	Členění práce má svoji vnitřní logiku, autor postupuje systematicky od obecných otázek k jádru tématu, které pak velmi vhodně doplňuje svými úvahami a návrhy.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Diplomová práce je postavena na zpracování širokého spektra zdrojů, zejména zahraniční odborné literatury, čímž vhodně vyplňuje mezeru způsobenou zatím ne příliš četnou výkladovou judikaturou SDEU. Autorovy vlastní závěry a úvahy <i>de lege ferenda</i> tak navazují na odbornou diskusi.

	Oceňuji mimo jiné i to, že se autor nezahlcuje text práce přímými citacemi, místo využívá pro hlubší analýzu a vlastní úvahy nad dílčími otázkami. Závěry jiných autorů pak cituje v nezbytné míře a v souladu s normou.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Diplomová práce je vystavěna zejména na kvalitní analýze, přičemž autor se snaží zkoumané téma analyzovat do hloubky a z různých úhlů pohledu.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je standardní, přehledná, odpovídá požadavkům kladeným na diplomovou práci. Autor nepoužívá žádné grafické pomůcky.
Jazyková a stylistická úroveň	K formální stránce diplomové práce nemám výhrady, až na ojedinělé výjimky (zejména pravopisného charakteru) práce neobsahuje chyby.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě. Otázky k zodpovězení při obhajobě: Diplomanta bych požádala, aby se v rámci obhajoby stručně vyjádřil k otázkám položeným výše v části 4 posudku.
Navržený klasifikační stupeň	S výhradou výsledku obhajoby navrhuji klasifikační stupeň výborný.

V Praze dne 18. 4. 2023

JUDr. Marta Zavadilová, Ph.D.
oponentka diplomové práce

